

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuissimè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1646

Sectio Sexta. De Proprio de Tempore.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40233

S E C T I O S E X T A.

De Proprio de Tempore.

EXPOSCIT ordo Breuiarij, vt, explicatis Rubricis generalibus, accedamus ad Rubricas speciales, & partes eiusdem Breuiarij; & cum de Psalterio (quod aliàs erat in centro Breuiarij, nunc in capite) dixerimus satis, cum de Psalmis enarraremus, *Sectione precedenti cap. 8.* reliquum est, vt Proprium de Tempore, quod Psalterium sequitur, examinemus, digniora tantum relaturi.

SECTIONIS SEXTÆ CAPITA XXI.

1 De Aduentu.	10 De Feria quarta Cinerum.
2 De Antiphonis maioribus Aduentus.	11 De Dominicis Quadragesime.
3 De Dominica quarta Aduentus.	12 De Dominica Passionis.
4 De Vigilia Natiuitatis Domini.	13 De Dominica Palmarum, & Hebdomada maiore.
5 De Natali Domini.	14 De Paschate, & eiusdem Octaua.
6 De Festis infra Octauam Natiuitatis Domini.	15 De tempore Paschali.
7 De Epiphania Domini.	16 De Litanijs maioribus, & minoribus.
8 De Dominicis post Octauam Epiphania.	17 De Festo Ascensionis Domini.
9 De Septuagesima, & Dominicis sequentibus.	18 De Pentecoste.
	19 De Dominica Trinitatis.
	20 De Festo Corporis Christi.
	21 De Dominicis post Pentecosten.

De Aduentu. CAP. I.

1 **D**E Hymnis & Lectionibus egimus *superiori Sectione cap. 6. & 12.* omittimus Suffragia Sanctorum, ne ante Christum natum implorare videamur eorum opem, quos ipse Christus suo aduentu sanctitate donauit. Neque sit com-

memoratio Crucis, ne videatur passus antequam natus; neque item de Pace, quæ ante Natiuitatem eiusdem non fuit, sed eo nato, ab Angelis data: est hominibus bonæ voluntatis, Azor. *lib. 10. par. 1. cap. 16.* Aduentu Principis cedunt alij, ait Duran. *lib. 6. cap. 2.* quod supra retulimus.

2 Responsorium primum est in Breuia-

Breuiario vnicum, quia tres Versus habet; & Amalar. *de Ord. Antiph. c. 8.* meminit. Auctor illius fuit Monachus S. Gregorij, ex Duran. *lib. 6. c. 3.* Tres autem Versus ex eodem Duran. dicuntur nomine trium ordinum Sanctorum, qui ante legem, in lege, post legem Saluatorem exoptarunt: quibus additur *Gloria Patri*, in laudem S. Trinitatis, quæ tandem misit eum in terras. Repetitur demum à capite Responsorium; quia, vt inquit Gemma *lib. 3. cap. 1.* iterum aduentus Domini à fidelibus expectatur. Repetitio fit à remotiori, deinde à minùs remoto, & demum à propinquiore: quia Patres primi temporis remotiores fuerunt ab Aduentu Christi quàm recentiores, Mich. Timot. *in Spec. ordinand. tractat. 6. par. 5. cap. 4.*

3 Reliquorum Responsoriorum dicitur auctor S. Gregorius; & mentio est eorundem, sed ordine paulùm diuerso, apud Amalar. *loco citato* cetera cum eodem Amalar. concordant, præter Lectiones.

4 In Dominica tertia mutatur Inuitatorium, quod concordat cum Capitulo Vesperarum & Laudum, ad excitandos animos erga Christum venientem; & congruentius nunc mutatur in Dominica tertia quàm in Feria 4. Quatuor Temporum, vt ante Pium V. fiebat.

5 S. Hilarius *in lib. Officiorum* citatus à Bernone *de quibusdam ad Misissam spec. c. 4.* notat, in tribus Dominicis Aduentus significari trinum Christi aduentum ad ficulneam infructuosam; venit enim ante legem per naturalem hominis intellectum; venit sub lege cum ipsa lege; venit vltimò per gratiam. Hæc ille.

6 De Quatuor Temporibus Ad-

uentus, sicut etiam de alijs in Vere, Æstate & Autumno, satis superque diximus in priore Tomo. Officium est feriale cum Precibus, exceptis Temporibus Pentecostes; & appellatæ sunt Feriæ maiores in recognitione Breuiarij, vt diximus *Sectione 3. cap. 6. num. 2. pag. 27.*

De Antiphonis maioribus Aduentus. CAP II.

1 **A**ntiphonæ maiores in Aduentu dicuntur eæ, quæ per septem dies ante Natiuitatem Domini recitantur, incipientes ab O, quæ maiores alijs sunt, quia duplicantur. De his quarantur quatuor, &

Primò, Cur ad *Magnificat* recitantur? nam ad Laudes congruentius videbantur recitari posse, ad Canticum Zachariæ, quod fuit cantatum de Aduentu Messia. Respondet tamen Amalar. *de Ord. Antiphon. cap. 13.* eas spectare magis ad beatam Virginem quàm ad Zachariam. Addit Duran. *lib. 6. cap. 11.* quia Christus expectabatur ad Vesperam mundi, ideò dicuntur in Vesperis ad *Magnificat*.

2 Cur duplicantur? ad explicanda iterata suspiria sanctorum Patrum, Duran. *loco citato.*

3 Cur septem? Ad litteram, vt per Octauam ante Natiuitatem Domini accendamus erga Christum venturum, admirantes potiùs quàm vocantes Saluatorem, qui iam venit: nam illud O admirantis est magis quàm vocantis, ex Amalar. *loco cit.* Mysticè quoque septenarius numerus significat in Christo septiformem Spiritus sancti gratiam, & septem humani generis miserias, quas ex Antiphonis haustas

haustas recenser Durand. *loco citato*: quarum causa, inquit, egeamus Doctore contra ignorantiam, Redemptore à pœnis æternis, Liberatore à seruitute diaboli, Eductore à consuetudine peccati, Illuminatore tenebrarum nostrarum, Saluatore ad reducendos exules in patriam, tum Gentes, vt in sexta Antiphona, tum Iudæos, vt in septima.

4 Quis ordo inter easdem? Amalar. *loco citato* eas enumerat iuxta Antiphonarium Metense, & innuit, ordine diuerso à Romanis recitari. Ordo noster est apud Gemmam *an. lib. 3. cap. 5.* & ab eodem auctore sic explicatur; vt in prima Antiphona dicatur Christus *Sapientia*, qui venit in spiritu sapientia. In secunda, *Adonai*: quod nomen Moyse indicauit Deus, qui legem dedit; & venit nos redimere per spiritum intellectus. In tertia, *Radix Iesse in signum populorum*, hoc est, in signum Crucis; & liberare nos venit in spiritu consilij. In quarta, *Clauis David*, qui cælum iustis aperit, & infernum claudit in spiritu fortitudinis. In quinta, *Oriens*, qui nos illuminat spiritu scientia. In sexta, *Rex Gentium, & lapis angularis*, qui saluat omnes per spiritum pietatis. In septima, *Emmanuel*, qui venit non sine spiritu timoris, dans cunctis charismata amoris. Hæc ille fusiùs. Est igitur hic numerus septenarius ex *Isaia 11.* desumptus.

5 Præcedunt has Antiphonas alia ad Laudes, quasi præparatoria ad maiores, de quibus Amalar. *libro 4. cap. 30.* vt renouemur, ait, paulò ante Natiuitatem. Habebantur de his in Breuiarijs antiquioribus quædam Tabulæ Parisienses cum hac Rubrica, vt scilicet, si Festum occurre-

ret, completis omnibus de Festo, rursus dicerentur Laudes cum his Antiphonis & Psalmis ferialibus: quæ Tabulæ à Pio V. mutatae sunt in Rubricam commodiorem, qua quinque Feriæ complentur; & quæ in die sancti Thomæ occurrunt, in Sabbato collocantur.

6 Tres alia Antiphonæ sunt priuilegiatae in his diebus. Prima est *Exspectetur*, quæ semper in Sabbato dicenda est quarto loco (quod & antiqui obseruarunt) vt concordet cum Cantico Sabbatino, de quo sumpta est; & benè quadrat Aduentui Domini. Altera est, *Nolite timere*, quæ die 21. mensis Decembris semper est ponenda, siue sit Festum sancti Thomæ, siue Dominica; ne enuntietur falsum extra quintum diem ante Natiuitatem. Hæc ante Pium V. dicebatur tecum *Gloria Patri*, ex instituto Fratrum Minorum, non Romano; & idè ritus ille fuit abrogatus. Tertia est, *Ecce completa sunt*; quæ vltimo die dicitur ante Vigiliam Natiuitatis, ex Tabulis Parisiensibus Radulpho antiquioribus, quas ille citat, & excludit *Propos. 16.* Congruit autem dici, vt ex verbis eiusdem Antiphonæ constat.

7 Cõcessit Hispanis Gregorius XIII. vt anticipent prædictas Antiphonas in die 16. Decembris, quia die 17. celebrant Festum Expectationis partus beatæ Virginis. At quid, quando dies 16. est Dominica? eo anno omittuntur Antiphonæ Feriæ 2. ea ratione, qua in vniuersali Ecclesia omittuntur Antiphonæ illius Feriæ, in qua occurrit Festum sancti Thomæ, quando Vigilia Natiuitatis occurrit in Dominica, cuius Antiphonæ dicuntur in Sabbato.

§ Et

8 Et quando alicubi contingit reponi has Antiphonas in Feria diuersa ab ea cui sunt assignatæ, Antiphona 4. ea erit quæ conformis est Cantico recitando, sicuti præscribitur de Antiphona *Expectetur* referuata Sabato.

De Dominica quarta Aduentus.

C A P. I I I.

1 **C**ontingit non legi in Officio Dominicæ 4. Euangelium, quod ideo saltem in præcedenti Sabbato legitur: puta, quando in hac Dominica occurrit Vigilia Natiuitatis, & eo anno omittuntur Antiphonæ ad Laudes quæ occurrunt in die sancti Thomæ, vt in Sabbato Quatuor Temporum ponantur Antiphonæ Dominicæ quartæ, quæ omitti non debent. quod affirmat Microl. cap. 33. & approbat indagator Romanorum Rituum Radulphus Propos. 16. qui appellat *ibidem* supercrescentia ea quæ habentur in Breuiario post Dominicam 4. quia in breuiori tempore Aduentus omittuntur.

2 Et licet in prædicto casu Antiphona quarta Dominicæ omittatur, cuius loco dicitur Antiphona, *Expectetur*; eadem tamen quarto loco resumitur in Vigilia Natiuitatis, ne Officium huius Dominicæ vlllo modo pereat.

De Vigilia Natiuitatis Domini.

C A P. I V.

1 **S**i Vigilia venerit in Sabbato, vice Psalmi *Iubilate*, in Nocturno dicitur Psalmus *Bonum est*; ne ille bis dicatur, ad Matutinum, & Laudes; & neque hinc omittatur in Officio.

2 Antiphonæ ad Laudes, *Iudea, & Ierusalem*, &c. habentur apud Rupert. lib. 3. cap. 12.

3 Ritus Officij à Laudibus est Duplex, non ante annum 1521. in Breuiar. impressis; at erat etiam in antiquis M. S. Duplex; & cum Vigilia sit illius Festi, quod est initium salutis nostræ, iure merito cum exultatione est celebranda. Est igitur Officium partim feriale, quia Vigilia est; partim festiuum, iuxta illud, *Leuate capita vestra*, &c. & vt Officium Primæ sit solemne, in quo est annuntianda Natiuitas Saluatoris cum solemni lectione Martyrologij.

4 Legitur Martyrologium cum maiori quàm aliàs solemnitate. qua in re quisque abundat in ritu suo. Illud est commune ferè omnibus, vt genua flectamus ad ea verba, *In Bethleem Iuda*, &c. vsque ad ea, *secundum carnem*; ea ratione qua ad Missam genuflectimus in Symbolo ad ea, *Et incarnatus est*; & in vltimo Euangelio ad ea, *Et Verbum caro factum est*. Humiliato namque Deo, & nos vsque ad terram profundius solito humiliari decet. quod & additum est in postrema Martyrologij recognitione.

5 Ad Nonam inclusivè desinit Aduentus, & cessat *Angelus Domini*, &c.

De Natali Domini.

C A P. V.

1 **L**ectiones Isaia hac nocte leguntur sine titulo; ea fortè ratione qua Hugo docet. lib. 2. cap. 3. Capitula legi sine titulo, quando scitur auctor; & Isaïas in toto Aduentu lectus est, ita vt pateat eius nomen. Dicerem cum P. Ruiz, iam

iam non per Prophetas, sed in Filio Deum loqui.

2 Responsorio videntur vagari; sed ait Amalar. *de Ord. Antiph. cap. 15.* quem sequitur Gemma *lib. 3. cap. 9.* esse Xenia, quæ deferuntur partim Puero nato, partim Deiparæ. In primo verò Responsorio additur *Gloria Patri*, in gratiarum actionem de tanto beneficio, Gemma *cap. 7.*

3 In tertio Nocturno multiplicatur *Alleluia* ad Antiphonas; quia, ut aliàs diximus, tertium Nocturnum significat tempus gratiæ post legem; in quo significari debet lætitia per Christum natum nobis communicata, Amalar. *lib. 4. cap. 31.*

4 Diuiditur Matutinum à Laudibus, & inter vtrumque cantatur Missa, ex Microlog. *cap. 34.* & Gemma *lib. 3. cap. 10. lib. 4. cap. 117.* qui ritus videtur habuisse ortum post Ordinem Romanum; in quo prima Missa celebratur expletis Vigilijs, id est Nocturnis, & Matutinis, id est Laudibus (hoc enim nomine vocabantur Laudes) nisi dicamus fuisse peculiarem huic ritum Cappellæ Pontificiæ, quæ eadem nocte tres Ecclesias, S. Mariæ Maioris, S. Anastasiæ, & S. Petri visitabat, & Missas solemnes celebrabat. Quidquid sit, cum Laudes pertineant ad diem potius quam ad noctem, & prima Missa sit noctis, non diei; congruè præscriptum est, ut ea cantetur ante Laudes, & post Hymnum *Te Deum*, Gemma *dicto cap. 117.*

5 Laudes sequuntur Missam primam de æterna generatione, quæ prius extitit ante omnem creaturam quæ Deum laudare potuerit, Duran. *lib. 6. cap. 13.* & in prima Antiphona quasi choream ducimus ijs verbis, *Quem vidistis pastores*, &c. Duran. *ibidem.*

quam Antiphonam non videtur nouisse Amalarius, qui *de Ord. Antiph. cap. 15.* incipit ab ea, *Genuit puerpera Regem.*

6 Prima summo manè dicta, cantatur altera Missa. Antiquiores aliqui ante Primam immediatè post Laudes cantabant secundam Missam, ex Gemma *lib. 3. cap. 11.* at S. Antoninus *3. par. Summ. tit. 13. cap. 6. §. 4.* cum Palud. *in 4. dist. 13. quæst. 2. artic. 2. concl. 2.* refert de generali consuetudine, Missam secundam ante Primam horam Canonicam celebrari solitam; nisi eos explicemus cum Francol. *de Temp. Hor. Can. 1. par. cap. 16. num. 6.* non loqui de ritu Ecclesiarum Urbis. Addit *ibidem* Francol. idè Primam ante horam consuetam speciali lege recitari, ut Missa secunda in Aurora cantari queat. Neque enim debet vniquam Missa cantari sine præparatione Chori ad illam per aliquam Horam Canonicam, ut *ibidem* auctor idem fusè probat, & exemplis confirmat. Neque dicas, sufficere Laudes ante Missam secundam; tum quia non debent diuidi à Nocturnis, nisi quantum Missa prima occupat temporis, quod intercedit, cum sint vnica Hora, ut notat *Nau. de Orat. cap. 3. num. 28.* tum quia à Laudibus ad Auroram, in qua secunda Missa cantatur, multum adhuc superest temporis, ut nequeat congruenter sequi secunda Missa. Post Tertiam horam Missa tertia conuenit cantari, ut in Festis. Nihil est præterea in Officio notandum, nisi quòd Antiphonæ in secundis Vesperis, *Tecum principium*, sunt priuilegiatæ, ut numquam omitantur infra Octauam; & de his est mentio apud Amalar. *de Ordin. Antiph. cap. 16.* ut nimirum fiat de Octaua Natiuitatis, præter morem aliarum

aliarum Octauarum de Sanctis, & non per solam commemorationem de eadem; & eò magis, quia intra eandem Octauam admittuntur quotidie Festa Sanctorum, quæ ab Octauis Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes & Corporis Christi vel omnino excluduntur, vel parè in ijs admittuntur.

De Festis infra Octauam Natiuitatis Domini.

C A P. V I.

C Vius classis erit S. Stephani Festum? Andreas Castaldus in *Carim. Cler. Reg. lib. 3. c. 5. num. 1.* innuit esse primæ classis. Mihi placet, vt dicatur secundæ classis; tum quia sequens Festum S. Ioannis non est nisi secundæ classis, vt aliorum Apostolorum; tum quia Stephanus & Laurentius in martyrio, Officio, Octaua, sepulchro sunt pares, concordant in tertia Antiphona ad Laudes, & in Oratione duplici, altera in Festo, altera in die Octaua. ex quibus sequitur, quòd hæc Sanctorum Festa cederent occurrenti Festo primæ classis. Habent priuilegium non commune alijs Festis secundæ classis, quod de die infra Octauam eorum sit commemoratio in Festis eorundem, vt habetur in Breuiario.

2 Antiphonæ Festi huius & duorum sequentium sunt Gallicæ, ex Radulph. *Propos. 12.* & Lectiones primi Nocturni de sancto Stephano habentur etiam in Ord Romano. Reliquum Officium tribuitur Alcuino ab Auctore *Ligni vitæ lib. 5.* & à Schultingio. Officium S. Ioannis à S. Gregorio compositum asserit Schultingius. Duplicia sunt hæc duo Festa apud Dur. *lib. 7.* Orationes Missarum habentur in Sacrament. Gre-

gorian. Introitus, &c. in Antiphonario eiusdem: vbi & Festi sequentis Missa.

3 In Festo SS. Innocentii non dicitur *Te Deum*, quod lætitiæ sonat; quia descenderunt in Limbum, ait Microl. *cap. 36.* sed non placet, quia Ioannes Baptista item descendit in Limbum, in cuius tamen Decollatione dicitur *Te Deum*: potius ob lacrymas matrum, ait Amalar. *lib. 1. cap. 41.* In Dominica verò, & in die Octaua dicitur; quia in Dominica lætitiæ Resurrectionis Domini excellit super omnem lacrymam; & dies Octaua beatitudinem significat, vt alibi diximus.

4 Tertium hoc Festum puto item esse secundæ classis, cui datur Octaua: & de his octauis Amalar. *lib. 4. c. 37.* meminit. Imò verò in Octaua Innocentii S. Augustinus duos habuit Sermones, vt scribit Possidius. Officium erat Semiduplex, Duran. *suprà.* Pius V. decreuit fieri Duplex. Officium à S. Gregorio, ait Schultingius.

5 Quid agendum, quando Festum ex tribus prædictis erit Patronus loci, seu Titulus Ecclesiæ? Respondeo, in secundis Vesperis Natiuitatis, etiam in Ecclesia propria sancti Stephani, idem fieri quòd in vniuersali Ecclesia; quia in pari prima classe maius est Festum Christi quàm Stephani, & ideò habet integras Vesperas utrasque.

6 Inter eadem verò Festa seruentur Rubricæ generales, vt Vesperæ primæ & secundæ sint de digniori Festo, id est, primæ classis, & Patroni, seu Titularis, cum commemor. minùs digni; & item de Octaua Natiuitatis, cuius etiam Antiphonæ ad Vesperas semper recitantur, vt serui cedant Domino medietatem Vesperarum, qui venit vergente mundi vespere pro salute

lute nostra. Ad Laudes verò non fit commemoratio de die infra Octauam aliam, excepta Natiuitatis Octaua, de qua fit semper cõmemoratio, vt in Rubricis generalibus, & nos supra *Sect. 3.*

7 Si Titulus Ecclesiæ (non Altaris maioris) fuerit Innocentum, erit consequenter primæ classis; & eo casu non negarem posse dici *Te Deum* in Officio, & concederem rubeum colorem cum suis consequentijs in Missa: quia, si hæc conceduntur ratione Dominicæ, in qua non est dolendum, cur dolemus in Festo Titularis Ecclesiæ solemni? eo prorsus modo quo conceditur in Missa *Credo S. Ioanni Baptista*, si in Dominica venerit, & quando celebratur in propria Ecclesia: quod idem dicitur in Festo S. Laurentij; ergo æqualia sunt, fieri Festum in Dominica, & fieri in propria Ecclesia.

8 Hymni Innocentum de nouo fuerunt additi, licet eorum auctor sit antiquus. Vide *tit. de Hymnis pag. 73.*

9 Quæ diximus de prædictis, quando sunt Titulares Ecclesiarum, valent etiam de sequentibus Festis, S. Thomæ Cantuariensis & S. Siluestri: quibus tamen hodie negatur Octaua. In secundis Vesperis S. Siluestri Antiphonæ, *Tecum principium*, non habent ampliùs locum, terminatæ iam in primis Vesperis eiusdem; ergo sumendæ erunt de Comm. Conf. Pont. & fit commemoratio Circumcisionis.

10 De Dominica infra Octauam Natiuitatis Rubrica clara est Quòd si tota Octaua, vt in quibusdam Ecclesijs vidi, impedita sit Festis Duplicibus, de eadem fiat commemoratio eo prorsus die, quo vniuersalis Ecclesia facit de eadem Dominica Officium, vel commemorationem. Officium verò Dominicæ, si ea occurrat in Festo

S. Siluestri, non deperit; quia Lectiões primi & secundi Nocturni in præcedenti Sabbato leguntur. Vide cultum Dominicæ diei, qui non perit.

11 Occurrit in Vrbe N. Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis in Festo SS. Innocentum; quæ situm est à me, qualiter Officium recitandum erit? Respondi, ex vi Rubricarum, in primis Vesperis, post Antiphonas & Psalmos de Natiuitate, Capitulum cum reliquis dici debere de Dedicacione, & cum commemoratione S. Ioannis, cuius Festum est Duplex secundæ classis, & Natiuitatis Domini, quæ numquam omittitur: de S. Stephano nihil, quia de die infra Octauam nihil fit in Festo primæ classis. In Laudibus & Missa de Dedicacione fit tantum commemoratio de Natiuitate. In secundis Vesperis, Antiphonæ, & Psalmi de Natiuitate, Capitulum, Hymnus, &c. de Dedicacione; commemoratio de sequenti Festo S. Thomæ, vel Dominica, & de Natiuitate, non de diebus infra Octauas SS. Stephani & Ioannis, ex *Rub. de Commemorationsibus num. 4. in fine.* Non fit Octaua de Dedicacione, quia prohibita est in postrema recognitione Breuiarij. Festum Innocentum regulariter erit celebrandum in die Octaua eorumdem; & quia de ijsdem non fit Octaua, poterit dici *Te Deum* cum consequentibus, vnà cum vniuersali Ecclesia, & interim non fiet vlla de ijsdem commemoratio. Sed eo anno, quo Festum hoc occurrit in Feria 5. celebrabitur in Sabbato sequenti, quod eo casu erit dies infra Octauam Natiuitatis; intra quam fit de Duplici, & præsertim secundæ classis, etiam translato: eo autem anno, quo occurrit in Sabbato, tunc celebrabitur in Feria secunda sequenti; quia de duobus Festis

his translatis, Innocentium & S. Thomæ, de digniori prius est recitandum Officiū; & Festum S. Thomæ celebrabitur prima die non impedita post Octauā Epiphaniæ, *ex vulgatis Rubricis.*

12 Circumcisionis Festum de Christo recens est, vt alibi docuimus Tomo primo. Antiphonæ probant esse de B. Virgine Festum, *O admirabile commercium*; quas commemorat Amalar. *lib. 4. cap. 32.* Oratio confirmat, *Deus, qui salutis eterna:* de qua Microcol. *loco citato.* Officiū enim Missæ licet habeatur in Antiphonario Gregorij, est tamen posterius S. Gregorio, vt *ibidem* Pamelius probat. In secundis Vesperis non fit commemoratio de diebus infra Octauas SS. Ioannis & Innocentium, quia de his non fit Officiū die sequenti, vt dicitur in *Rubr. de Commemorat. 9. num 6.*

13 In secundis etiā Vesperis Octauæ S. Ioannis concurrentibus cum primis Vesperis Octauæ Innocentij, fit tantum commemoratio de Innocentibus, vt integræ Vesperæ sint de digniori, ex *Rubric. de Concurrentia Officy 11. n. 2.*

14 Erant hæc tres Octauæ Semiduplices in Breviario 1550. edito: Duplices à Pio V. qui addidit omnes Lectiones. Oratio S. Stephani est Ambrosiana.

De Epiphania Domini.

CAP. VII.

1 **V**igilia Epiphaniæ habet Officiū Semiduplex, quod nuper expressum est in Breviario, licet exclusio Precum ad Primam erat sufficiens indicium ritus Semiduplicis. Si occurrat in hac Vigilia Festum Duplex, fit de Vigilia commemoratio tantum, cum nona Lectione de Homilia Vigiliæ: quia Duplici Of-

ficio occurrenti eodem die cedit Semiduplex. De duplici translato non fit in ea, quia est Officiū nouem Lectionum, cui etiā Dominica cedit. Si occurrat in ea Festum Semiduplex, transfertur hoc post Octauam Epiphaniæ, eadem de causa; & quia est longè superior quàm Feria 6. post Octauam Ascensionis, quippe quæ habet Euangelium proprium, æquiparatur in multis Vigiliæ Natiuitatis Domini, vt in *Rubr. de Vigilijs num. 2. & 5.* Quod si fuit concessum Hispaniis à Gregorio XIII. posse in hac Vigilia fieri Officiū de S. Thoma Cantuariensi, ob Festum translationis S. Iacobi, est singulare priuilegiū, non lex.

2 Antiphonæ, *Ante luciferū genitus*, habetur apud Amalar. *de Ord. Antiph. c. 23.* Quarta Antiphona, *Maria, & summa*, &c. non visa est aliquibus ad rem præsentem: sed meminerint duorum miraculorum, in aquis Baptismi Christi, & in Cana ad nuptias; de quibus in Hymno, & in Antiphona ad *Magnificat.*

3 Matutinum incipitur ex abrupto ab Antiphona, & Psalmo; quia, visa stella, statim venerunt Magi, muto nuntio, non loquente, Duran. *lib. 6. cap. 16.* omittitur etiā Inuitatorium, ad detestandam fraudulentam Herodis inuitationem ad Christum adorandum, Alcuin. *in Epiph. tum etiam*, quia Psalmus *Venite* dicendus est in tertio Nocturno. Hymnus etiam non cantatur primo die, quia perfectorum est cantare Hymnos; conuersio verò Gentium in solis Magis perfecta non erat, Duran. *ibidem.*

4 Infra Octauam verò dicitur Inuitatorium nomine Magorum alios inuitantium ad adorandum Christum, Dur. *ibidem.*

5 Psalmi apud Alcuianum habentur,

tur, excepto, quòd Psal. *Deus noster refugium, & virtus*, nunc cantatur in primo Nocturno secundum ordinem Psalterij, qui aliàs cantabatur in tertio. Vnde & hodie retinet Antiphonam cum *Alleluia*, qui est ritus tertij Nocturni, vt diximus in Natiuitate Domini *sup. cap. 5. n. 3.* & vsque ad tempora Io. Beletii persequeratur, sed præpostere, ait Alcuinus. restitutus est igitur Nocturno primo secundum ritum Romanum, teste Durando *loco citato*. Item Psalmus *Venite*, qui, ex Gemma *lib. 3. cap. 20.* cantabatur in fine secundi Nocturni, nunc in principio tertij dicitur, docente Durando, & cum peculiari Antiphonæ repetitione; ad indicandum, quòd in tempore gratiæ per tertium Nocturnum significato, inuitata est Ecclesia de Gentibus per Magos, & stellam: repetita ideò Antiphona sapiùs, *Venite adoremus*, vt confluant vndique omnes. Cantatur autem hic Psalmus vel à duobus Cantoribus, vel meliùs à quatuor, duobus hinc inde alternatim cantantibus Versus eiusdem, & Choro semper Antiphonam repetente.

6 Infra Octauam pro Psalmo *Venite* alius substituitur, ne idem Psalmus bis dicatur, in Inuitatorio, & in tertio Nocturno. Psalmi desumuntur è Ferijs 2. 3. 4. 5. 6. sed plures è Feria sexta, fortasse quia in hac eadem Feria Magi adorauerunt Christum, vt inuimus *Tomo 1. par. 4. tit. 3. num. 15.*

7 Hymnus ad Laudes à Pio V. mutatus; erat enim antiquus, ab Hymno Natalis Domini desumptus, *Enixa puerpera Regem, &c.*

8 De Dominica infra Octauam Epiphaniæ, quando Epiphania occurrit in Dominica, fit in Sabbato præcedenti diem Octauam. Sed quæritur,

cur in ipsamet die Octaua, quæ occurrit in Dominica, non fit de Octaua Epiphaniæ cum commemoratione Dominicæ primæ post Epiphaniam? Fieret enim (vt in Duplicibus per annum occurrentibus in Dominica) vtrique satis. Coniicio ego hanc esse causam; scilicet, ne ordine peruerso vitæ Christi, quæ ab Ecclesia representatur in Officio diuino per totum annum, Christus legatur trigessimum annum agens, antequam representetur duodennis, ætatis, inquam, annorum duodecim: nam, si in die Octaua, quæ habet Euangelium de Baptismo Christi, fieret commemoratio de Dominica prima post Epiphaniam, quæ habet Euangelium de Christo duodenne, inter Doctores Dei causam agente, tam in Officio quàm in Missa legeretur prius Euangelium de die Octaua, quàm de Dominica; quod esset inconueniens, & ordo peruersus. Fiat ergo Officium de Dominica in Sabbato, in qua Christus est duodennis; deinde sequenti die fiat de die Octaua, in qua est triceniarius; & ordo seruabitur historicus vitæ Christi: qui ritus habetur in Breuiario M. S. anni 1300. Perusiinæ Sacristiæ.

9 Adhuc quæritur, & casus accidit, si Patronus loci incidat in Sabbatum, in quo faciendum est Officium de prædicta Dominica prima, An Officiu Dominicæ anticipandum erit Feria sexta, quod aliqui scripsere. Ego respondi, non esse anticipandum; quia in Sabbato sufficit fieri commemorationem de Dominica prima cum Homilia pro nona Lectione, argumento à simili, quòd, quando Dominica 23. post Pentecosten non habet propriam sedem in Dominica, neque Feriam in tota præcedenti Hebdomada, in qua possit poni

poni Officium Dominicæ 23. eo casu, in Officio nouem Lectionum in Sabbato fit commemoratio de Dominicæ 23. cum nona Lectione, vt expressè habet Rubrica *de Dominicis num. 4. in fine.* ergo & eodem modo satis est, si fiat hoc loco. In secundis autem Vesperis prædicti Patroni concurrentibus cum die Octaua Epiphaniæ fit commemoratio tantum de die Octaua, vt in Rub. *de Concurr. Officij num. 2.* Quæ verò dicimus de Patrono, eadem dicitur de Titulari Ecclesiæ, vel eiusdem Dedicatione, ex Rubr. 11. num. 7.

10 Lectiones Epistolæ primæ ad Corinthios, ex Decreto Gelasij, ponuntur in Dominica ipsa prima post Epiphaniam, non in Officio Dominicæ, si fiat in Sabbato; quia initia librorum Scripturæ, quoad eius fieri potest, magè congruunt diei Dominicæ, quæ est initium Hebdomadæ: & hoc in vltu fuisse, vt à die Natiuitatis legatur Apostolus, tradit Ruper. *lib. 4. de Diuin. Offic. cap. 6.*

11 Dies Octaua Epiphaniæ de Baptismo Christi est, Amal. *lib. 4. cap. 34.* & antiquum Officium de Baptismo erat; nunc autem Euangelium tantum habetur. Semiduplex erat Officium in Breuiario edito Venetijs anno 1521. nunc est Duplex.

12 Quando Epiphania Domini occurrit in Feria tertia, accidit in Sabbato ad Vesperas, quod pro commemoratione Epiphaniæ dicitur Antiphona, *Omnes de Saba venient:* & in hoc casu mutatur Versus, ne eadem Antiphona cum Versu sit idem. Dicitur autem Versus de Laudibus Epiphaniæ, *Adorate Deum, &c.* si occurrit Feria 2. in primis Vesperis diei Octauæ, pro commemoratione Dominicæ dicitur Antiphona, *Fili, &c.* cum *ψ. Omnes de Saba.*

De Dominicis post Octauam Epiphaniæ.

C A P. V I I I.

1 **D**ominicæ post Epiphaniam vsque ad Septuagesimam vel ad summum sex, vel ad minimum vna esse possunt; & ideò positum est Officium sex Dominicarum. Quò propior est vel remotior Septuagesima, quæ à Paschatis mobilitate pendet, eò plures vel pauciores sunt Dominicæ infra hoc tempus: quæ supersunt, transferuntur post 23. Dominicam post Pentecosten. qua de re nos egimus suprâ Sect. 3. *cap. 5. pag. 25.*

2 De Dominica secunda post Epiphaniam semper fit Officium ante Septuagesimam, saltem in Sabbato præcedente eandem Septuagesimam; vel in die prima post Octauam Epiphaniæ, Microl. *cap. 41.* translato, si opus est, Festo Semiduplici, & hoc duplici de causa; Primò, vt ordine historico seruatò de vita Christi, legatur, post eiusdem Baptismum, primum miraculum in Cana Galilææ factum, antequam quidquam aliud in sequentibus Dominicis de eo narretur. Secundò, vt Officium & Responsorialia Dominicarum post Epiphaniam semel dicantur suo proprio tempore, nec omitantur omnino. De quibus Responsorijs è Psalmis meminit Amalar. *de Ord. Antiphon. cap. 27.*

3 Dices: In prædicto casu quodnam Semiduplex erit transferendum, vt eo die fiat de Dominica secunda post Epiphaniam? Respondeo, in Ecclesia vniuersali Festum S. Hilarij transferendum erit in diem 23. Ianuarij, quidquid alij notarint in Calendarijs, S. Hilario parentes; quia in

Rubrica propria dicitur, *Prima die post Octauam*. Videbatur tamen parendum S. Hilario, qui in primis Vesperis participare solet de proprio die in quo obiit, magis quam S. Paulus Eremita, qui obiit infra Octauam Epiphaniae; sed verba Rubricae sunt attendenda simpliciter, quae generatim posita sunt iustioribus de causis, & praesertim ad faciliorem executionem.

4 Quid si Festa omnia per Hebdomadam sint duplicia? eo casu erit satis commemoratio fieri Dominicæ 2. in Sabbato; & omittuntur Responsorio de tempore.

5 Si Octaua celebretur in ea Hebdomada, tunc fiat prima die de Feria, quia dies infra Octauam cedit Semiduplici; ergo & à fortiori etiam huic Officio Dominicæ 2. sed omittendæ tamen erunt Preces cum Suffragijs ratione Octauæ.

6 Epistolæ S. Pauli, quæ non possunt legi in primo Nocturno, seu in feriali Officio, infra hoc tempus vsque ad Septuagesimam, eo anno omittuntur: quia vnus liber omnium Epistolarum S. Pauli tamquam vnus auctoris reputatur; & antiquiores non legebant de Epistolis Pauli, nisi vsque ad eam quæ ille scripsit ad Ephesios inclusuè.

7 Officium Dominicæ 3. vel 4. vel 5. vel 6. si post Epiphaniam minùs habeat locum, neque item post Pentecosten; de ea, quæ locum vllibi non habet, fiat Officium in Sabbato, vel in alia Feria præcedenti, non ad libitum, sed impedito Sabbato ob Festum nouem Lctionum, & non trium B. Virginis: vel fiat commemoratio saltem in Sabbato, ne prorsus omittatur, vt in Rubr. de Dominicis num. 5. quæ remittit nos ad formam datam in numero quarto *ibidem*. Quod si in Feria præ-

dicta fiat de Festo Semiduplici translato, satis erit, quod in Sabbato fiat commemoratio Dominicæ vt supra, ne translato Semiduplici sine necessitate adhuc vltra transferatur, vt decretum est in postrema recognitione Urbana Breuiarij. nulla enim est necessitas, quando saltem in Dominica 2. dicta sunt Responsorio de tempore.

8 Dominicæ sextæ Officium cum suo Euangelio est de nouo iure Pij V. in qua antiquiores reperebant Officium Dominicæ quintæ post Epiphaniam.

De Septuagesima, & Dominicis sequentibus.

C A P. I X.

1 **D**Eponitur in Septuagesima *Alleluia*, bis eo cantato & repetito in fine primarum Vesperarum Dominicæ, ex Decreto Alexandri II. vt ait Microl. cap. 47. & Baron. ann. 1073. qui ritus in Martyrologio ad Primam pronuntiatur; & deponitur cum reduplicatione, ad maiorem significationem, & emphasim.

2 *Alleluia* significat Christum, sine quo nunc representatur genus humanum, ob peccatum Adæ, de quo fit mentio principalis in Septuagesima, Ruper. lib. 4. cap. 5.

3 Pro *Alleluia* dicimus humiliori Latina Lingua, *Laus tibi Domine*, &c. ex Alcuino: quia temporis congruit humilitas, ob memoriam peccati originalis. A Musicis pro *Alleluia* dicitur *In æternum*, Io. Belet de Diuin. Offic. cap. 79. sed à recitantibus Officium omittitur *Alleluia* in Antiphonis, vbi est, & eius loco nihil dicitur.

4 Inuitatorium *Præoccupemus* anticipatur in Septuagesima à Pio V. cum sit

fit eiusdem rationis cum sequentibus Dominicis.

5 Lektionen de Genesi, ex Decreto Gelasij, & Ord. Romano. Responsorium de eadem Genesi recitari iussit Alexander II. ex Microl. *loco citato*, amotis alijs quæ dicebantur cum *Alleluia*: cum non deceat (inquit Leo IX. de *Consecr. Distinct. 1. Hi duo.*) cantare *Alleluia*, quando recolimus primi hominis casum in Lektionibus.

6 In Sexagesima dicuntur Responsorium de Historia Noë, ex Decreto Gregorij VII. teste Radul. *Propos. 16.* cum antea, ex Decreto Alexandri II. repeterentur Responsorium Septuagesimæ. Collecta Sexagesimæ non impedit commemorationem communem de sancto Paulo in Officio. Vide in *Tom. 1. de Sexag. pag. 235. num. 15.*

7 In Quinquagesima Respon. de Abraham dici iussit Gregorius VII. ex Radulpho *loco citato.*

8 Data sunt Antiphonæ propriæ ad *Magnificat* ferè omnibus Ferijs Septuagesimæ, Sexagesimæ & Quinquagesimæ; de quibus antiqui nihil dicunt. Si Antiphonas spectes, eæ propriæ sunt: quia hæ Feriæ non sunt ita communes, ut aliæ per annum; neque ita propriæ, ut Feriæ Aduentus, & Quadragesimæ; quarum Antiphonæ numquam omittuntur. Si Ferias attendas, in Feria 6. nulla est Antiphona; quia saltem de S. Maria in Sabbato fit in Vesperis à Capitulo. In Feria quinta Sexagesimæ, & item sexta in anno bissextili, dicuntur Antiphonæ quæ in præcedentibus Ferijs fuerunt omisæ, si occurrat fieri de Sancto in iisdem; vel certè de Psalterio sumuntur, non autem de Ferijs Septuagesimæ; quarum Antiphonæ, si omittantur ob Festa Sanctorum, non resumuntur

in sequenti Hebdomada: quod perperam scripsere aliqui in Calendarijs Ecclesiarum particularium: neque Rubrica de his Antiphonis posita ante Feriam 5. Sexagesimæ se extendit ultra suam Hebdomadam. Si verò numerum obserues Antiphonarum, mysterij aliquid fortasse inest: tum quia nouem eæ sunt omnes; tum quia inter eas certus quidam est gradus non nisi congruus (ex Maiorum saltem auctoritate qui eas decreuerunt) ut nimirum quatuor Antiphonæ in Vesperis sint assignatæ Ferijs Septuagesimæ, tres Ferijs Sexagesimæ, duæ Ferijs Quinquagesimæ.

De Feria quarta Cinerum.

C A P. X.

1 **E**st priuilegiata hæc Feria, in qua occurrrens quodcumque Duplex transfertur, ex Decreto Clementis VI anno 1352. ut ego legi in Martyrologio M. S. antiquo in Bibliotheca Fortunati Scacchi, sacri Palatii Sacristæ, de sacris Litteris optime meriti: & habetur in Breuiario edito Venetijs 1549 quia eo die conuenit, ut populus Christianus pœnitentiæ publica det indicia.

2 Omnia ergo sunt ut in Quadragesima, ait Microl. *cap. 49.* & ad omnes Horas, inquit *cap. 50.* genuflectimus, hoc est, dicuntur Preces. Nam, quia nos angere debemus pensum seruitutis nostræ, præsertim in Precibus, ex S. Gregorio relato à Radul. *Propos. 16.* hinc factum est, ex eodem Radul. quod dicantur his diebus feriales Preces cum Officio Psalmorum, Gradualium, & Pœnitentialium.

3 Duæ Orationes dicuntur quotidie in feriali Officio; quarum secunda est Vesper-

Vesperarum propria; quia in Missa duæ item dicuntur super Populum, altera initio, altera in fine: cuius rei causam dedimus, cum de Missæ Sacrificio, Tomo priore.

4 Nondum dicuntur Vesperæ ante comestionem, vt reseruetur prærogatiua Dominicæ sequenti, quæ est caput Quadragesimæ, cuius primæ Vesperæ dicuntur in Choro ante cœnam; & deinceps idem fit in diebus ferialibus, ex Conc. Cabilonen. *de Consecr. Dist. 1. Solent.*

5 Dixi ante cœnam, quia antiquitus soluebatur ieiunium hora cœnæ in Quadragesima post Vesperas: & licet horam anticipemus, retinemus tamen vocabulum cœnæ, cui benedicimus ea Prece quæ adhibetur ad cœnam, *Edent pauperes*, &c. vt in fine dicitur Breuiarij. Quia verò non possumus ieiunare diebus & noctibus, sicuti fecit Christus, ieiunemus saltem vsque ad horas diurnales inclusiue, hoc est, dictis Vesperis, vt ait Archid. *in cap. Solent. de Consecrat. cit.*

6 Extra Chorum non tenemur ante comestionem recitare Vesperas, quia Concilium Cabilonense intelligitur de publica in Choro recitatione; cui tamen congruum est vt conformemur in priuata quoque Vesperarum recitatione.

De Dominicis Quadragesimæ.

C A P. X I.

Inuitatorium Dominicæ primæ, *Non sit vobis vanum*, &c. composuit Amal. ex Wion auctore *Ligni vitæ lib. 5.* & ille ipse meminit *de Ord. Antiph. cap. 35.* vbi docet tamen se transtulisse hoc Inuitatorium in hanc Dominicam à mediâ Quadra-

gesima, in qua ab alijs cantabatur. Primæ Læctiones interrumpunt quidem Læctiones de Genesi; sed indicant fructus pœnitentiæ, ex *Dur. lib. 6. c. 32.* Responsorialia, ex *Amal. de Ord. Antiph. cap. cit.* sunt clauæ tituli de conuersatione & statu totius Quadragesimæ. Oportet enim hoc tempore corrigere mores, ieiunare, plorare, orare, patientes esse, vigilare, pœnitere, eleemosynam dare, quæ omnia in Responsorij continentur.

2 Frequentatur Psalmus nonagesimus *Qui habitat*, &c. à quo plures Versus hoc tempore desumuntur: quia, inquit *Amal. lib. 4. cap. 19.* sumus in his diebus in maiori certamine tentationum; vel inde est, quia malè vsurpauit hunc Psalmum satanas tentando Christum; contra quem repetimus eundem in proprio sensu: *Angelis suis mandauit*, &c.

3 Antiphonarum ad Laudes, *Cor mundum*, &c. meminit *Amal. de Ord. Antiph. cap. 36.*

4 Cantabatur in diebus nostris Hymnus *Ad preces nostras* in secundis Vesperis, qui non erat antiquus, & ratione metri scatebat erroribus: tum nullum erat Festum quod quatuor gauderet Hymnis, ad primas Vesperas, Nocturnos, Laudes, & secundas Vesperas, præter Dominicis Quadragesimæ; & occupatis Ferijs secundis à Festo Duplici (quando Pascha occurrit die 22. Aprilis) eo anno nunquam recitabatur. quibus omnibus consideratis, in Recognitione Breuiarij Clementina de Breuiario fuit ademptus. De alijs tribus Hymnis diximus *Sect. 5. cap. 6. pag. 68.*

5 In Feria secunda sequenti adfunt Capitula propria pro omnibus Horis ferialibus Quadragesimæ, de quibus mentio

mentio est apud Duran. *lib. 6. cap. 28.*

6 De Quatuor Temporibus nihil fit in Officio. Et de his iam diximus Tomo priore.

7 Dominica secunda cur habeat Euangelium Sabbati præcedentis, habes in Tomo priori. Fortè legitur, quia initio Martij transfiguratus est Christus, si Beletho credimus, *de Diu. Off. cap. 144.* anno Christi ultimo: & in Dominica, hora quarta diei, vt scribit S. Epiph. cit. ab Azor. *par. 2. lib. 1. c. 15. quest. 4.* Antiphonæ ad Laudes, *Domine labia mea,* &c. habentur apud Amalar. *de Ord. Antiph. cap. 38.*

8 Dominica tertia habet easdem Antiphonas ad Laudes, *Fac benignè,* &c. quas recenset idem Amalar. *cap. 40.*

9 In sequenti Feria quinta est Oratio singularis de SS. Cosma & Damiano; quia Statio fit in eorum Ecclesia, quæ dedicauit Romæ in foro boario Felix IV. ex Rupert. *lib. 8. cap. 2.* Sed in lib. Sacramentorum S. Gregorij non habetur hæc Collecta; & aliàs diximus, à Gregorio II. data esse Officia Ferijs quintis Quadragesimæ. Quis igitur Collectam composuerit, est incertum; cum in lib. cit. sancti Gregorij I. habeatur Oratio alia cū Secreta & Postcomunione: quarum auctor dicitur Gregorius II. ergo non est Gregoriana, neque Primi, neque Secundi. Non tamen impedit commune Suffragium de iisdem Sanctis in Ecclesia eorundem. qua de re in Tomo 1. *pag. 236.*

De Dominica Passionis.

C A P. XII.

IN primis Vesperis, etiamsi sint de Sancta, teguntur Cruces & imagines; omittuntur Suffragia, seu communes commemoraciones

Sanctorum, vt ad Christum hoc tempore fit vnicum refugium nostrum; nec de Pace loquimur, quia repræsentatiuè moritur ille, & nondum resurrexit, qui deinde dixit, Pax vobis, Duran. *lib. 6. cap. 60.*

2 Ad Completorium de Tempore, & ad Horas minores (non autem de Sanctis) in Responsorio breui, item in omnibus Responsorijs omittitur *Gloria Patri*, Ordo Romanus; sicut etiam in Inuitatorio, ex Concil. Tolet. *can. 15. Gloria Patri*, inquit Concilium, in fine Responsoriorum in lætis sequitur, in tristioribus verò reperitur principium: quod ideò fit, vt compaginemur humilitati Christi, omittendo excelsa nostra eo tempore quo ipsa Trinitas dehonestatur in persona Christi, ait Alcuinus.

3 In Psalmis tamen nondum taceatur *Gloria Patri*; quia Psalmi, vt diximus supra, significant opera, & nondum Iudæi operibus, sed linguis tantum, de necè Christi agunt. In triduo verò maioris Hebdomadæ remouetur à Psalmis; quia opere compleuerunt Iudæi necem Christi. Hæc Dur. *lib. 6. cap. 60.*

4 Ieremias legitur, vt in Ord. Rom. & ex Decreto Gelasij, ob causam aliam supra *Sect. 5. cap. 12. num. 8. pag. 85.* De Hymnis diximus eadem *Sect. cap. 6.*

5 In Feria 2. sequenti habemus eadem Capitula, quæ indicat Duran. *cap. 61.*

6 In Feria 5. Antiphonæ ad *Benedictus & Magnificat*, contra morem præcedentium Feriarum, discordant ab Euangelio Feriæ. Quare? tum quia de Passione sunt, congruentissimæ tempori; tum quia meminisse debes, Feriam hanc non habuisse proprium Euangelium ante tempora

Q

Gre-

Gregorij II. vt dixi *cap. preced. num. 9.* Et licet in alijs præcedentibus Ferijs quintis, addito Euangelio, additæ quoque sint, remotis alijs, concordantes Antiphonæ; tamen in hac vltima Feria quinta, addito Euangelio, non sunt mutatae priores Antiphonæ, vt antiqui ritus vestigium aliquod remaneret in hanc vsque diem.

7 In Sabbato Palmarum Euangelium legitur, quod historicè contigit pridie Dominicæ Palmarum: nam ibi dicitur, *In crastinum autem, &c.* qua de re scribit Durandus *lib. 6. cap. 66.* quòd quædam Ecclesiæ hoc idem Euangelium legebant hac die, non omnes: nam aliæ, ex Rupert. *lib. 5. c. 6.* & eodem Durand. *ibidem*, legebant in Sabbato, *Ante sex dies Pascha*, & in Fer. 2. Palmarum, *Cogitauerunt, vt Lazarum interficerent.* Quem ritum nostrum quis non videat aptiorem esse ad mysteria quæ celebramus? & conformior est Breuiario & Missalibus M. S. antiquis, & prælo etiam datis ante annum 1550.

8 Queritur, An in concursu Festi nouem Lectionum cum Dominicis Passionis, seu Palmarum in Responsorio breui Completorij omittendus sit *Versus Gloria Patri*: & quidem certum est, quòd in concursu Festi Duplicis non omittitur, ratione cuius Completorium est festiuum, in quo idcirco non dicuntur Preces. Controuersia fuit de Festo Semiduplici, de quo tamen diximus *Sect. 5. c. 14. n. 2.* quòd in secundis Vesperis Dominicæ Passionis inchoato Festo per commemorationem Semiduplicis, ea quæ sequuntur festiua censentur: at in primis Vesperis Dominicæ Passionis, seu Palmarum, Completorium sequens habet magis de ratione Dominicæ

iam inchoatæ in Vesperis, quàm de ratione Festi iam finiti; & idcirco debet omitti *Versus Gloria Patri.* Neque obstant quæ in ferè simili casu diximus *Sect. 5. c. 6. num. 15.* quia aliud est mutare formam glorificationis SS. Trinitatis in fine Hymni Completorij; qua in re nihil deperit Officio Dominicæ, quod eiusdem sit proprium: aliud est omittere glorificationem eandem in Responsorio breui, quod est proprium Dominicæ Passionis.

De Dominica Palmarum, & Hebdomada maiore.

CAP. XIII.

1 **E**uangelium Palmarum cum Homilia in Officio legi, scribit Microl. *cap. 52.* reliqua concordant cum antiquis. In Capitulo Nonæ non genuflectitur ad ea, *In nomine Iesu, &c.* eadem ratione qua non genuflectitur in Responsorijs ad ea, *Et Verbum caro, &c.* neque in Versibus Precum fit signum Crucis ad ea, *Deus in adiutorium, &c.* Sunt enim actus proprij, non communes vbique iisdem verbis.

2 In Feria 3. & 4. nulla Homilia; quia in Missa nullum Euangelium, in qua Passio Christi secundum Marcum & secundum Lucam legitur. De Ieremia legitur vt in Dominica præcedenti; quia de Passione Domini propiùs scribit.

3 Feriæ quintæ discordat Officium à Missa, quæ est de sanctissimo Sacramento.

4 In Horis Canonicis huius tridui celebramus exequias triduanas mortis Christi, ait Rupert. *lib. 5. cap. 24.* sine initio inchoamus Matutinum, Ordo Rom. & Horas item; & sine fine soli-

to imponimus finem; quia Christus moritur, alpha & omega, principium & finis, Ruper. *ibidem* cap. 14. & 25.

5 Inuitatorium omittitur, Ordo Roman. in detestationem inuitationis Iudæorum ad conciliabula contra Christum, Alcuin. *cap. In Cæna Domini.*

6 Quindecim candelæ accenduntur in candelabro triangulari, ad fidem de sanctissima Trinitate denotandam, quæ tunc vigeat in B. Virgine, Apostolis, & tribus feminis Mariæ nomine insignitis, ex Io. Beleth *cap. 101.* Numerus autem candelarum erat tunc apud quosdam, quem vniuersalis Ecclesia recepit, vt in Breu. edito Venet. 1550. habetur: antiquiores enim vel non indicant numerum, in Breu. M. S. vel diuersum numerum, in Ord. Rom. 24. candelarum; vel alium numerum in diuersis locis diuersum. lege Io. Beleth *loco citato.* Candelæque debent esse ex cera communi, non alba, ex Carim. *Epif. lib. 2. cap. 22.* quia color est obscurus; quindecim conformes, *ibidem*; & in Altari sex eiusdem generis ceræ, *ibidem.*

7 Candelabrum triangulare à latere Epistolæ collocandum est, vt in Carimon. *cit. loco*: quia sinistrum cornu Altaris est, quod in Missa Hebræos significat, ad quos primò venit Christus, Iuo Carnot. *Serm. de Conuenientia noui & veteris Sacrificij.* fuerunt enim Apostoli ex Hebræis: nisi velimus, in sinistro latere portendi sinistro euentus in Christo.

8 Prima Antiphona est, *Zelus domus tua, &c.* in Ordine Rom. Psalmi verò & Antiphonæ finiuntur cum modica deflexione vocis, ad distinctionem, ex Directorio Chori antiquo; præsertim, quia non dicitur in fine *Gloria Patri*, ob causam allatam

suprà cap. 12. num. 3. pag. 121. Signum Crucis adhiberi potest ante Antiphonam, *Zelus domus tua*, vt ante Officium fieri solet ad Vers. *Deus in adiutorium.* Ante omnem actum manus pingat Crucem, ait S. Hier. & his præsertim diebus, quibus Crucis vexillum prodit.

9 Ad vnumquemque Psalmum extinguatur vna candela, Amal. *lib. 4. cap. 22.* vna post aliam; quia Apostoli paulatim defecerunt à Christo, Beleth *cap. 101.* Et primo loco, extinguatur ea quæ est vltima in latere Euangelij, Carim. *Episc. loco citato.* & deinde ab alio latere, & sic successiue, Ordo Rom.

10 In fine Psalmorum cuiuslibet Nocturni dicitur totum secretò *Pater noster*; quia, inquit Durand. *cap. 72. de Euangelio* est; & Euangelica enuntiatio fugientibus Apostolis cessauit. Christus etiam orauit in Passione auulsus ab alijs, & valdè secretò, idem *ibidem.* Trepidabant Apostoli in precibus, Gemma *lib. 3. cap. 88.*

11 Neque dicitur, *Iube Domne, nec, Tu autem Domine, &c.* Ordo Rom. quæ significant, vt aliàs docuimus, euntes ad prædicationem, & ab ea redeuntes; & hoc loco sic explicat Gemma *loco cit.* vbi etiam addit, non dari benedictionem ante Lectiones, quia Pastor recedit fons omnis benedictionis.

12 Lectiones primi Nocturni sunt de Lamentationibus Ieremiæ, ex Decreto Gelasij *loco suprà cit.* cum de Lectionibus dicuntur Threni, id est Lamentationes, quæ à Ieremia compositæ fuerunt post dirutam Ierosolymam, & templum eius exustum, anno mundi 3447. ex Torniello nostro. Threni dicuntur à Beletho *c. 101.* ob

Trenarum montem, vbi animarum lamentationes, quæ illic puniuntur, sæpius audiuntur; sed penes eum sit fides. Durandus ab eo accepit, & approbat *cap. 72.*

13 Alphabeto distinguuntur Versus Threnorum, *Aleph, Beth, &c.* quæ & debent dici à Lectore; tum ex more Hebræorum, qui Alphabeto vtuntur in Canticis nobilioribus, vt Dauid in *Psal. 33. & 118.* Salomon *Prou. 31.* vbi laudat mulierem fortem: tum ex Hieron. in *Prologo Bibliorum*, quia Versus ipsi in Hebræo codice à characteribus Alphabeti ordine Alphabetico incipiunt; tum verò etiam, ex Duran. *loco citato*, ad increpationem Iudæorum, qui rem notissimam, vt Alphabetum, Passionem Christi negant. Fusiùs Durandus.

14 Terminus Lectionum Feriæ 5. vsque ad *Cogitauit Dominus*, &c. habetur in Ordine Rom. cum exterminatione, inquit idem Ordo, in fine Lectionis: exterminatio verò est ea, *Ierusalem, conuertere, &c.* ex Io. Beleth *loco citato*, quæ cum geminatione fit, *Ierusalem, Ierusalem*; exemplo Christi, qui *Matth. 23.* hac geminatione vsus est, vt notauit Mich. Timoth. in *Diu. Offic. quest. 68. tract. 3.*

15 Lectiones secundi Nocturni, ex tractatu S. Augustini, *Exaudi Deus*, habentur in Ord. Romano.

16 Lectiones tertij Nocturni de Apostolo, ex Decr. Gelasij, vti etiam præcedentes, nimirum de Eucharistia, *1. Cor. 11.* & Responsorialia sunt eadem quæ in antiquis Breuarijs.

17 Antiphonæ ad Laudes cum reliquis concordant cum antiquis. Non dicitur Capitulum, sed tantùm Versus, Antiphona cum Cantico Euangelico, *Pater noster*, & Oratio secretò.

Hæc in Ord. Rom. *Psal. Miserere*, & Oratio *Respice*, habentur apud Beleth *cap. 102.*

18 Versus ille, *Christus factus est, &c.* erat in vsu in Breuarijs M.S. antiquis, & in edito anno 1550. cum eadem distributione in tres partes, pro triduo, quam nos hodie adhibemus, & ad omnes Horas. Dicitur semper genibus flexis, etiam ad Horas minores; & in fine Matutini dicitur cum *Psal. Miserere*, & Oratione, si Matutinum separetur à Laudibus.

19 Sed cur Capitulum non dicitur, Versus autem dicuntur? Respondet Amalar. *lib. 4. c. 21.* maiorum munus est cantandi Capitulum, vt diximus supra *Sect. 5. cap. 15. num. 4. pag. 92.* minorum autem est dicere Versus. Cum igitur hoc Officium sit de Christi humilitate, taceant maiores, audiantur minores; & hi quoque minores ex Discipulis (vti sunt mulieres) adhæsere Crucifixo.

20 Psalmus *Miserere* & Oratio humili voce dicuntur in Breuarijs M.S. ad designandum Apostolorum timorem, Duran. *loco citato*; Oratioque dicitur non à stante, vt aliàs, Sacerdote, Amalar. *lib. 4. cap. 21* sed genuflexo, ex Carim. *Pap. lib. 2. cap. 42.* Carim. *Episc. lib. 2. cap. 22.* & ex Breuario ipso in ijs verbis, *& omnes surgunt*: ergo non priùs Celebrans surgit, nimirum ad imitandum Christi humilitatis exemplum. Neque salutatione Sacerdotali vtimur, hoc est, *Dominus vobiscum*, ad detestandam salutationem Iudæ, Amalar. *ibidem.* vel quia summus Sacerdos moritur, Alcuinus. In fine Horarum huius tridui non dicitur Oratio Dominica, nec aliud quidquam; quia nulla est Rubrica quæ id significet: & quæ necessariò dicenda sunt,

sunt, satis aperte describuntur.

21 Frigor denique fit & strepitus, qui significant vel tenebras in Christi morte cum terræmotu; vel concrepationem Iudæ, & tumultum cohortis, Duran. *loco cit.*

22 Extinctis præter vnam, quæ est in summitate candelabri, candelis omnibus, ex Alcuino, significatur primò defectus fidei circa 14. articulos à sancto Thoma enumeratos, Duran. *loco citato.* Quæ ratio à modernis Theologis exploditur, si de Apostolis loquatur: deinde tunc nondum erant 14. articuli fidei. Occultata candela, & rursus ostensa populo, vt fragor cesset, designat Virginem Matrem, in qua super Apostolos fides excelluit; vel denotat Christum mox rediuuum futurum in resurrectione, ex Amalar. *lib. 4. cap. 22.* vel fidem Ecclesiæ eo tempore occultatam, Duran. *loco citato.* Candelas Altaris extinctas cum alijs, significare docet Prophetarum mortem, & Iudæorum cæcitatem, Rup. *lib. 5. cap. 26.*

23 Horæ minores recitantur demissa voce, vt in Rubr. propria, quæ eadem est cum antiquis, & in Ord. Rom. neque legitur Martyrologium, neque dicitur *Preiosa*, ratione allata supra *Sett. 5. c. 18. n. 17. pag. 104.* cum de Suffragijs Sanctorum. Vesperæ eadem quæ in Ord. Rom. excepta Oratione. Completorium inchoatur à *Confiteor*, ex vsu communiore, quem firmavimus Rubrica clariore in postrema Breuiarij recognitione.

24 Cur autem hæ demissa voce, quæ sunt Horæ diurnæ, alta voce nocturnæ dicuntur? quia Prophetæ obscurius, sed liberius de Christo sunt locuti: Apostoli, qui ad diem Christi, quem vidit Abraham, & gauisus est,

attinent, in passione eiusdem vix audiebantur, Beleth *cap. 102.*

25 Lectiones Feriæ sextæ eadem sunt quæ in Ord. Rom. vti etiam Antiphonæ, & Psalmi. de Sabbato nihil occurrit noui. Atque in hoc triduo, ait Alcuin. *de Cæna Domini*, insinuatur, quòd Dominus descendens ad inferos, tria hominum genera rapuit, & transiit ad nouem Ordines Angelorum, quos designant tres Nocturni cuiusque Officij, hoc est, vt exponit Amal. *lib. 4. cap. 21.* qui in agro, molendino, & lecto esse dicuntur, Luca 17. qui sub lumine, & lege naturali, qui sub Moysaica, & qui sub Prophetis: vel, vt exponit Dur. *lib. 6. cap. 22.* Virgines, Coniugati, Continentes.

26 Vesperæ Sabbati in fine Missæ dicuntur, vt in Missali. Extra Missam qui recitarit, dicat *Pater, & Ave, &* sine principio, hoc est, *Deus in adiutorium* (quidquid scribant alij contra Rubricam Breuiarij apertam) quia nondum Caput nostrum redijt in resurrectione, cum Antiph. *Alleluia*, ad modum Duplicis, recitet Psalmum, & quæ sequuntur in Breuiario; quibus finitis, nihil aliud addatur nisi *Pater noster*, vt hæ Vesperæ (quas non habet propriè hoc Sabbatum ex S. August.) careant adhuc principio & fine, quod est firmatum in postrema Breuiarij recognitione.

27 Consueuerunt dici Vesperæ breuiiores in hoc Sabbato, & vnà cum fine Missæ; tum, ne Neophyti nondum assueri diuinis Officijs tædio afficerentur; tum, ne finita Missa per *Ite missa est*, populus recederet sine Vesperis Paschalibus, Beleth *cap. 111.* quo ferè modo idem scribit *cap. 98.* finiti Missam cum Vesperis in Parasceue.

Q; 28. Cont-

28 Completorium incipit esse Paschale cum principio, & fine. Antiphona ad *Nunc dimittis* dicitur ad modum ritus Semiduplicis, vt expressè dicitur in Breuiario edito 1550. Quòd autem dicitur, ad Antiphonam *Regina Cæli*, &c. standum esse, neque genua flecti toto tempore Paschali; hoc postremum intellige de oratione, non de adoratione, quæ semper fit cum genuflexione, vt ad ea verba patet, *Et incarnatus est*, &c. *Et Verbum caro factum est: Te ergo quesumus famulis tuis*, &c. Quare ad Salutationem Angelicam, quæ ter in die sonatur cum campana, ex Decreto Ioannis XXII. vt scribit Polyd. Virgil. *lib. 6. cap. 12.* seu veriùs, manè & vesperi, ex Decreto Gregorij IX. an. 1239. vt eodem anno scribit Bzouius: & in meridie abrogatum fortasse vsus post Ioannem XXII. restituit Callistus III. an. 1456. ex eodem Bzouio, *ibidem.* si orationem eam esse putas, stare debes; si adorationem, genua flectere. Ego existimo adorationem esse Incarnationis Verbi diuini: sed quia communior est hodie sensus, & vsus, quòd ea sit oratio, nec ego genua flecto cum alijs.

29 Quæres: An in hoc triduo ad Horas minores accendantur cerei in Altari. Et in Nocturnis quidem & Laudibus accendantur; extinguuntur autem cum cantatur *Benedictus*, à Versu illo, *Vt sine timore.* In Feria sexta Horæ ante Missam sine cereis accensis dicuntur, Carimon. Episcop. *lib. 2. cap. 25.* In Sabbato idem faciendum est ante noui ignis benedictionem. In alijs Horis ante Missam Fer. 5. & ad Vesperas quascumque accendi debent, non ad Completorium, nisi Sabbati sancti.

De Paschate, & eiusdem Octaua.

CAP. XIV.

1 **M**atutinum habetur, vt apud nos, in Ord. Romano, cum tribus Psalmis, totidem Antiphonis, Lectionibus, sine Hymno; quibus ternarijs significantur operatrium dierum, quæ Christus se promissit facturum in præsentis sæculo, *Luc. 13.* hoc est, dæmonia eiicere, sanitates perficere, & consummari tertia die: vel significantur Fides, Spes, & Charitas, quæ in hoc mysterio maximè vigent. Hæc Amalar. *lib. 4. cap. 23.* Vel dicamus cum Ruper. *lib. 8. cap. 2.* in nomine S. Trinitatis celebratum esse Baptisma, & idè tres dici Psalmos; tres autem Lectiones, quia adhuc pauci Prædicatores erant, inquit idem *lib. 1. cap. 10.* Vel triduanam sepulturam recolimus, ex qua Resurrectio ortum habuit, Duran. *lib. 6. cap. 87.* Certè antiquum esse hunc ritum testatur, & firmavit Decreto Gregorius VII. *De Consecratione, Distinct. 5. In die.*

2 Non dicitur Hymnus, neque ad alias Horas; quia tempus Paschale significat statum Beatorum, quorum Hymnus est *Alleluia*, Duran. *loco cit.*

3 Antiphonæ ad Laudes habentur in Breuiarijs M. S. antiquis. Capitulum non dicitur, neque ad Horas; quia in statu Beatorum non est locus exhortationi, quam aliàs diximus contineri in Capitulis. Ex quo consequenter non dicitur Responsorium breue, vt notat Durand. *loco citato.* sunt enim correlatiua in Horis minoribus Capitulum, & breue Responsorium; sicut exhortatio, & opus bonum, quæ in illis significantur, vt docuimus *Sect. 5.* neque sunt compre-

hca-

henforum, sed tantum viatorum.

4 Non dicuntur Versus nisi in Nocturno, ob eandem causam; cum significant excitationem animorum & conuersionem ad Deum. In Nocturno dicitur, quia in nocte timor adest, ait Amalar. *de Ord. Antiph. cap. 52.* & ob facilem noctis somnum, cum Versu fugandus est animorum torpor.

5 *Hac dies* loco prædictorum dicitur: qui Versus desumptus est à Psalmo, cui titulus est *Alleluia*, vt notat Ruper. *lib. 7. cap. 11.* Ordo Romanus eundem Versum habet, & significat lætitiæ magnitudinem, ex Rup. *lib. 8. cap. 2.* & quod in statu Beatorum sibi inuicem gaudent & gratulantur, Gemma *lib. 3. cap. 128.*

6 Non dicitur ad Primam Symbolum Athanasij; quia in statu Beatorum non est fides, Gemma *loco cit.* qui status representatur in Christi resurrectione.

7 Vesperæ in Ordine Rom. diuidebantur, ita vt duo vltimi Psalmi, *Laudate pueri*, & *In exitu*, cantarentur ad Fontes Baptismales, in quibus baptizati facti sunt pueri, & quasi per mare rubrum transeuntes exierunt de Ægypto: sed vbi non erant Fontes, cantabatur sine diuisione, Dur. *lib. 6. cap. 89.*

8 Feriæ 2. & 3. sunt Festa maiora, quorum meminit Aug. 22. *Ciuit. Dei c. 8.* & in his, & in sequentibus diebus eadem dicuntur quæ in die primo; quia, vt aliàs dictum est, octo dies in Octaua vna dies sunt, vnde & dicitur quotidie, *Hac dies.* Ordo Rom. eundem habet ritum præscribens Homiliam singulis diebus; quem restituit Pius V. addens Homiliam Feriæ tertiæ, in qua paulò ante Pium legebatur Sermo sancti Augustini; & item Feriæ sextæ, in qua Sermo S. Ambrosij legebatur.

De Tempore Paschali.

C A P. X V.

IN Dominica in Albis resumuntur plures Psalmi & Hymni, ex Ord. Rom. vbi additur etiam causa. Deinde, inquit, in sequenti tempore quasi crescentium arborum frondes multiplicantur Psalmi, & recoluntur mores boni diuersorum operum per plures Psalmos. Idem asserit de nouem Lectionibus in hac Dominica Gemma *lib. 4. cap. 117.* Ad Primam non dicitur Psalmus *Confitemini* more Festorum; quia tempus Paschale totum est festiuum, etiam in Officio feriali.

2 In secunda Feria leguntur Actus Apostolorum, ex Decreto Gelasij, & Ordine Romano. indicat August. in *Sermone citato à Demochare Tom. 4. cap. 12.* Scripsit Lucas Romæ eadem Acta anno 61. Neronis quinto, ex Baron. *ad eundem annum.*

3 Psalmi dicuntur hoc tempore, feriales præsertim, sub vna Antiphona *Alleluia*, ex Gemma *loco citato*, quia, sicuti ex Ordine Romano paulò antè diximus, multiplicantur Psalmi quasi arborum frondes; ita ab vna Antiphona, quasi ab vna radice, congruè pendunt. Vide *Sett. 5. cap. 7. n. 5. pag. 74.* aliam causam. Ad Laudes ijdem semper Psalmi dicuntur, ex Gemma *loco citato*; & commemoratio de sola Cruce fit in Breuiarijs M. S. antiquis; quia fuit causa lætitiæ Paschalis, inquit Azor. *lib. 10. cap. 16.* & quia Christus ipse ad gloriam Crucis Vulnera retinuit, ab ea, vel in ea eidem inflicta; quæ passim Apostolis & alijs ostendit his diebus. Oratio verò de Cruce desumpta est à Sacramentario S. Gregorij; sed

sed est Ambrosiana, vt dictum est Tomo primo.

4 In Dominica secunda post Pascha continuatur Lectio Actuum Apostolorum; quia est exemplaris, cum anti- qui legerent in hac & sequenti Domi- nica Apocalypsim, vsq; ad annū 1550. & Responsorialia congruunt Lectio- nibus, repetita in tribus Hebdomadibus, tamquam propria Resurrectionis eius qui tertia die resurrexit.

5 Dominica tertia legitur Apocaly- psis, quam scripsit Ioannes Apostolus in Patmos: ad quam Insulam relegatus fuit à Domitiano anno decimo eius Imperij, & 14. eiusdem eam scripsit, qui fuit annus Christi. 97. ex Baronio eodem anno in *Annal.*

6 In Dominica quarta legitur Epi- stola Iacobi, quam Eusebius *lib. 2. Hist. cap. 22.* appellat primam earum quæ Catholicæ nominantur; non quòd Iacobus ante Petrum scripserit, sed quia in Canone prima collocatur. Ob- ijt ille anno 63. ex Baronio; & facilè eam scripsit, occasione Hæresum Simo- nis Magi. Responsorialia Dauidica ha- bentur apud Amal. *de Ord. Antiph. cap. 54.* Quòd si hæc Dominica occur- rat die 2. Maij, cum pridie legi debeat initium Epistolæ Iacobi, ob eiusdem Festum, legantur in hac Dominica Lectiones Feriæ 2. sequentis, ad varie- tatem, vti decretum est in postrema Breuiarij recognitione.

7 In Dominica quinta legitur Epi- stola prima S. Petri, scripta anno 45. cum esset Romæ, quam in fine Episto- læ, more illorum temporum ab Apo- stolis vñtato, Babylonem appellat. Et hæc de Dominicis post Pascha; in quibus cur legantur Apostolica facta, & scripta præter Gelasij Decretum, ad- dit causam Ruper. *lib. 10. cap. vlt.* quia

virtute magna reddiderunt Apostoli testimonium Resurrectionis Christi. Orationes à Dominica secunda ad quintam sunt aliæ à Missis, quæ ha- bentur in Sacramentario Gregoriano.

De Litanij maioribus & minoribus.

CAP. XVI.

1 **S**I occurrant Litanix maiores in Paschate, quod accidit an- no 1666. & quando littera Do- minicalis est C, & Epacta xxv. vel xxiv. vt videre est in Tabula no- stra 35. Ordinis perpetui, eo casu transferendæ sunt in Feriam tertiam, ex Decreto S. Rituum Congregationis die 25. Septemb. 1627. cum Procef- sione, in diem quidem Festum, vt populus adfit; non in die Paschatis, nè populus impediatur à Communione Paschali; nève tristari videatur vel minimùm in tanta solemnitate, colo- re violaceo adhibito, & Missa canta- ta de luctu: & consequenter Litanix à priuatis in eadem Feria recitandæ erunt.

2 Aliàs non habebatur in Breuiario Officium de Rogationibus, sed Missa tantùm dicebatur: nunc autem Ho- milia legitur super Euangelium Missæ, & dicitur in Officio Oratio Missæ, quæ habetur in Sacramentario Gregor. De Feria tertia Rogationum nul- la fit in Officio de Festo, etiam Sim- plici, commemoratio.

3 *Qui non inter sunt Processionibus, dicant priuatim Litanias, &c.* quo ver- bo præcipitur omnibus qui tenentur recitare Horas Canonicas sub morta- li, ex Suar. *lib. 4. de Hor. Can. cap. 25. num. 8. & 9.* Neque de his loquitur Pius V. in Bulla, quando tantùm hor- tatur

tatur ad Psalmos Pœnitentiales, &c. Et licet oremus stantes tempore Paschali; tamen ij qui non interfunt Processionibus, flexis genibus eas recitare debent, Io. Belet h. c. 121. mœrorem enim habent cum colore violaceo, & recitantes peccatorum potiùs statum repræsentant quàm iustorum, vnde in ijs dicunt, *Peccatores*, &c. De auctoribus Litaniarum maiorum & minorum diximus in primo Tomo.

4 Caueant ij qui in Processione fabulantur, & materialiter tantùm cantant cum alijs Litanias, vel non cantant, ne rei fiant coram Deo: communis enim est opinio, eos teneri ad priuatam earundem recitationem; quia inter absentes eo modo numerantur.

5 An verò in Processione sint cantanda Litania cum repetitione, vti fit in Sabbato sancto. Nonnulli eas cantant cum repetitione in Litanij maioribus, non in alijs, alij semper cum repetitione. Standum videtur consuetudini locorum, habita ratione quoque longioris aut breuioris viæ: sed repetitio propria est Sabbati sancti & Pentecostes. Si fiat Processio, non antè discedatur ab Altari, quàm sit cantatum inclusiue, *S. Maria, ora pro nobis*, vt dicitur in Rituali Pauli V. In longiori Processione vel reperantur, vel addantur Psalmi Pœnitentiales, seu Graduales, *ibid.* terminetur autem cum Precibus & Orationibus, quæ habentur in fine Litaniarum Breuiarij Romani, *ibid.*

6 Quæsitum fuit: An ille qui recitat vesperi Matutinum cum Laudibus, possit etiam statim recitare Litanias: & respondi, posse, quia Rubrica coniungit Litanias cum Laudibus, quibus idcirco adimitur *¶. Fœdelium tit. 30.*

de Oratione num. 3. & accessorium sequitur naturam sui principalis: quod in hoc casu sunt Laudes.

De Festo Ascensionis Domini.

C A P. XVII.

1 **V**igilia Ascensionis non habet ieiunium, quia de tempore Paschali est; vnde & admittit Hymnum *Te Deum*. Habet Homiliam de Euangelio Missæ, de nouo iure Pij V. vt concordet Officium cum Missa. Microl. *cap. 55.* meminit ieiunij; ergo post eum cessauit, vel alicubi tantùm fuit seruatum.

2 Ascensio Domini indicitur festiua cum Antiphonis ad vnumquemque Psalmum, puto ad feruorem charitatis excitandum; quæ in Antiphonis significatur, vt diximus suprâ *Secl. 5. c. 7. n. 3.* & in Ordine Rom. leguntur Lectones primi Nocturni de Actibus Apostolorum, quæ à nobis. *Amal. de Ord. Antiph. c. 56.* indicat Officium idem quod nos recitamus. Oratio habetur in Sacram. Gregor. Habet Octauam, ex Radul. *Propos. 19.*

3 In sequentibus diebus prosequimur reliquas Epistolas legere Apostolorum Petri, Ioannis, & Iudæ, vsque ad Pentecosten, ex Decreto Gelasij. Et binæ Petri, ternæ Ioannis habent rationem vnus libri, sicuti diximus de Epistolis Pauli; vt idcirco nihil cures, si earum initia legi non possint, impeditis proprijs Ferijs. quod in postrema Breuiarij recognitione examinauimus.

4 Scripsit autem Petrus secundam Epistolam anno Christi 68. paulò ante martyrium, vt idemmet significat in Epistola, Baron. eo anno. Sanctus Ioannes scripsit primam, quæ legitur

R in

in Dominica infra Octauam Ascensionis, anno 99. occasione hæresis Basilidis, qui negabat veritatem carnis in Christo; eodemque anno scripsisse creditur alias duas, quæ leguntur in Feria quarta & sexta sequentibus. Iudas autem, vt putat Baronius, scripsit post 2. Petri, anno 68. cum sit eiusdem ferè argumenti; & vltimo loco ponitur, quia in Catalogo Apostolorum erat auctor de postremis: neque insignis ea fuit æstimata, vt Epistola Iacobi, quæ ceteris præposita fuit, vt meritò Iudæ Epistola cesserit locum Epistolis S. Ioannis posterioribus scriptis, vt diximus, anno 99. Et hæc de auctoribus Epistolarum.

5 Octaua Ascensionis erat Semiduplex in Breu. edito Ven. 1521. hodie Duplex: & habet Officium quoad Lectiones proprium; aliàs enim vt in Festo legebatur. Habet primas & secundas integras Vesperas, si concurrant cum Duplici maiori, vt in postrema Breuiarij recognitione decretum est.

6 In Feria sexta & Sabbato sequentibus Officium est de Ascensione, & de Dominica infra Octauam Ascensionis. Sed cur in secundis Vesperis Octauæ Ascensionis non fit commemoratio sequentis Officij Semiduplicis per Antiphonam ad *Magnificat* Dominicæ; sicuti in secundis Vesperis Octauæ Innocentium fit de sequenti Offic. Semiduplici, Vigiliæ Epiph. & per Antiphonam Dominicæ infra Octauam Natiuitatis? eadem enim videtur esse ratio. Non est tamen eadem: nam concurrente Octaua Innocentium cum sequenti Vigilia, fit concursus inter Festum de Sanctis, & Officium de Domino Sanctorum sub minori ritu; & ideò de Duplici sunt

Vesperæ cum cõmemoratione sequentis Semiduplicis. At in Octaua Ascensionis cum sequenti Officio non debet esse concurrentia; quia vtrumque Officium, licet Duplex alterum, alterum Semiduplex, est tamen de eodem Domino; de quo non conuenit facere Festum, & simul commemorationem, ideò omittitur commemoratio.

7 Si Feria 6. occurrat Festum Semiduplex, in secundis Vesperis fit tantum commemoratio Feriæ sextæ: & ratio est, quia potius est concurrentia Festi & Feriæ, quàm concurrentia cum Sabbato sequenti; quod neque est Festum Semiduplex, neque dies infra Octauam, sed Officium Semiduplex repetitæ Dominicæ vsque ad Nonam inclusiue. Si occurrat Festum Duplex, fit de eo cum commemoratione Feriæ in Laudibus, & secundis Vesperis, sine Lectione Homiliæ, cuius Euangelium in Dominica sufficienter fuit lectum. De Festo autem Semiduplici translato fit in hac Feria 6. vt aliàs in Breuiario Clementis VIII.

8 Dices: Cur in Sabbato, Vigilia Pentecostes, non dicitur in Officio Oratio Missæ, & legitur in eodem Euangelium Missæ? Respondeo, quod Oratio Missæ ad baptizatos pertinet, vt patet ex eiusdem verbis; & hi baptizantur cantata Nona, & finito Officio.

9 Ad Primam in his duobus diebus, licet sint Officia Semiduplicia, & extra Octauam, omittuntur tamen Preces, de iure nouo Clementis VIII. quod tamen erat in vsu in Breu. edito 1550.

10 Per decem verò dies fit Officium de Ascensione, Amal. de Ord. Antiph. c. 54. quia per obseruantiam Decalogi acceperunt Apostoli Spiritum sanctum in Pentecoste, Duran.

lib.

lib. 6. cap. 105. Oratio Dominicæ alia est ab Oratione Missæ, quæ habetur in Sacramentario Greg.

De Pentecoste.

CAP. XVIII.

Habet in Matutino tres Psalmos cum totidem Lectionibus, ut in Paschate, Ordo Romanus, & ex Greg. VII. de Consecrat. Dist. 5. cap. In die. ubi asseritur fieri de antiquo more, quamvis apud Romanos fuisse suo tempore Festum nouem Lectionum scribat Amalarius Gregorio longè antiquior in Prologo de Ord. Antiph. contra Ordinem Romanum Amalario antiquiorem.

2 Restitutus est ergo ritus à Gregorio VII. vel firmatus Decreto: quo ritu idem significatur, quod diximus supra in Paschate cap. 14. num. 1. exceptis proprijs causis ad resurrectionem pertinentibus. Antiphonas, quæ in hac die dicuntur in Nocturno, recenset Amalarius lib. 4. de Div. Offic. cap. 27. ut demonstratur, inquit, vnum opus esse in potentia miraculorum S. Trinitatis, tum in resurrectione Filij, tum in aduentu Spiritus sancti. Tres Psalmos dici ob Baptismum, qui datur in Pentecoste in nomine Trinitatis, tradit Gemma lib. 3. cap. 144. Antiphonarum ad Laudes, quæ apud nos, meminit Amal. de Ord. Antiph. cap. 57. Antiphona quarta non videtur aliquibus congruere Festo: sed recolant, quod in Genesi dicitur, Spiritus Domini ferebatur super aquas. De Hymnis, & eorum fine, vide sup. Sect. 5. cap. 6. num. 5. & 12. pag. 67. 72.

3 Ad horam Tertiam dicitur Hymnus Veni Creator: quia hora Tertia

super Apostolos Paraclerus descendit. Et licet quotidie ad eandem Horam inuocemus eundem Spiritum, Nunc sancte nobis Spiritus; tamen conuenit hac die, ut Hymno longiori & proprio Festi eum inuocemus, & ad nos inuitemus.

4 Per Octauam leguntur Euangelia cum Homilijs, quæ apud Duran. habentur lib. 6. a cap. 110. & deinceps: nam tempore Ruperti alia legebantur in Quatuor Temporibus Pentecostes, utiple scribit lib. 10. cap. 27.

5 De Feria quarta, sexta & Sabba- to Quatuor Temporum, quæ sunt Tempora æstiuæ, diximus Tomo priorè. In his autem ad Horas non flectimus genua, ex Ord. Rom. quia tempus adhuc Paschale est; & ideo dicitur etiam Te Deum.

De Dominica Trinitatis.

CAP. XIX.

Præter ea, quæ diximus Tom. 1. par. 4. tit. 12. pag. 280. de origine Festi sanctissimæ Trinitatis, inuenies apud S. Augustinū Tom. 10. nonnullos Sermones in eodem Festo habitos, seu, quod puto verius, eidem Festo à Collectoribus assignatos: nam in ijs ne verbum quidem habetur, quo Festum hoc tunc temporis indicetur. Atqui post Alexandrum III. in Romana Ecclesia decretum est hoc Festum, cap. Quoniam. de Ferijs.

1 Officium, quod hodie recitatur, antiquum appellatur in Breuiario edito Venetijs 1550. & puto esse illud, quod à sancto Stephano Leodiensi compositum fuisse scribunt Duran. l. 6. c. 114. & Trithemius in Chron. Hirsa- giensi. Aliud Officium ego legi à Romana Ecclesia usurpatū, à Io. Pechano

R 2 Ar-

Archiepiscopo Cantuar. compositum, à Francisco Titelmanno expositum: quod fuit in vsu circa annum 1290. quo vivebat Pechanus: sed quia stylus est difficilior, & obscurissimus, eo abrogato, illud est suffectum denuò, quo nos vtimur; in quo tamen Pius V. mutauit Hymnos & Lectiones; addidit primum & vltimum Responsorium, media aliqua mutauit in meliora; ad Laudes autem iussit repeti Antiphonas in primis Vesperis positas, reliqua non sunt mutata. Oratio habetur in Sacramentario S. Gregorij, in *Missâ de nocte Pentecostes, editionis Romanae*. Fit commemorat. Dominicæ primæ Pentecostes, ne omittatur Dominica, cuius Oratio est Ambrosiana. In secundis Vesperis, si concurrant cum Festo primæ classis, fit de sequenti, cum commemoratione Trinitatis tantum: si cum Festo secundæ classis, integræ Vesperæ erunt de Trinitate, ex *Rub. de Concurrent. num. 2.* quæ Vesperas integras assignat maiori Festo, & commemorationem minori. Ipsamet Trinitas sic voluit, à qua regitur Ecclesia; quidquid contra scripserit Petrus Ruiz. Et hæc Dominica prima post Pentecosten vt sic, est eiusdem rationis cum Dominicis sequentibus: non enim de ea intelligitur Rubrica sub titulo Dominicarum primæ classis, quæ numquam omittuntur, nempe Dominica Trinitatis: & patet, quia de illis fit totum Officium, de hac verò commemoratio tantum: & ipsa commemoratio omittitur in secundis Vesperis, si Feria secunda celebretur Festum secundæ classis, vel primæ. Neque mireris, quòd Festum Trinitatis nunc dicatur Festum, nunc Dominica; nam vtrumque verum est: & ratione Dominicæ, in qua semper occur-

rit, habet hoc, quòd numquam omittitur Officium de Trinitate, licet eo die occurrat alicubi primæ classis Festum; ratione verò Festi habet ea tantum quæ sunt propria Festorum secundæ classis, puta *commem. de Simplici in Laudibus tantum, & in Missis priuatis*. Neque in Rubricis potuit congruè aliter fieri ad vtrumque decernendum, quidquid obiecerint non pauci.

2 Octauam in Octauario nostro descriptam arguunt aliqui; quia *Microl.* non laudat Festum: sed aliud est loqui de Ecclesia vniuersali, in qua quælibet Dominica Trinitati erat dicata; aliud est loqui de Titulo Ecclesiæ particularis. & in hoc sensu sacra Rituum Congregatio decreuit Octauam sanctissimæ Trinitatis, & digniorem in propria Ecclesia esse quàm Octauam Corporis Christi. An verò infra Octauam dicatur Symbolum S. Athanasij, vide supra *Sect. 5. c. 20. num. 4. pag. 101.*

3 In tertia Antiphona ad Laudes, vox *omnium* coniungenda est cum ore, non autem cum *Patri*, ita, vt dicas, *in ore omnium*.

4 In Feria secunda sequenti, cum pridie non potuerit legi ob Festum Trinitatis, legitur primus liber Regum, *Microl. cap. 59. & Gemma lib. 4. c. 117.* quem librum à Samuele fuisse compositum, testatur liber 1. Paralipom. *cap. vlt.* hoc est, *vl-* que ad *cap. 24.* nam in sequenti narratur eiusdem obitus. Dauidem suppleuisse ait *Isid. lib. 6. Originum cap. 2.* quem sequuntur alij: *Nathanum, & Gadum* alij, ex *cap. vlt. 1. Paralipom.* Ieremiam potius *Torniellus* noster existimat probabilius, *sub anno mundi 2977. num. 2.* Res est incerta.
Leg.

Legitur autem de libris Regum, ex Decreto Gelasij, vt diximus *Sect. 5. cap. 12. num. 8. pag. 85.*

De Festo Corporis Christi.

CAP. XX.

Officium scripsit sanctus Thomas. & habetur in *Opusc. 57.* iuxta ritum illorum temporum. Hodie concordamus cum auctore, seruatō ritū Pij V. in Officio toto, his exceptis. Capitulum in primis Vesperis erat aliud. Lectiones primi Nocturni erant de Scriptura veteri: amoto quarto Responsorio S. Thomæ, additum est sextum de nouo, Pij V. iussu.

2 Per Octauam non mutatur amplius Inuitatorium, neque Antiphonæ ad *Benedictus & Magnificat.* Lectiones quoque pro tribus Nocturnis additæ sunt à Pio V. in quibus apparent congruentiæ cum mysterio, etiam in primis Lectionibus, quæ de Arca Testamenti, Eucharistiæ figura, narrationem continent.

3 De Priuilegijs huius Octauæ, si concurrat cum Festo, & Octaua sancti Ioannis Baptistæ, & qua ratione excludat Semiduplicia Festa, & Duplicia translata, diximus *Sect. 3. cap. de Octauis.*

4 De Simplici fit tantum commemoratio infra hanc Octauam. An nona Lectio erit legenda? Negant aliqui, quia hoc non dicitur in propria Rubrica; quod tamen dictum fuit in Rubrica posita infra Octauam Ascensionis: sed vna Rubrica explicat aliam, prior posteriorem. & patet debere legi, ex Rubr. gen. *de Commemor. 9. num. 10.*

5 Indulgentiæ concessæ ijs qui in-

mundi

terfunt Horis Canonis in Festo, & per Octauam, valent, etiam si Officium dicatur de Sanctis occurrentibus, ex Decreto Ioannis XXII. quod ego legi in antiquo M. S.

De Dominicis post Pentecosten.

CAP. XXI.

Non minorem viginti tribus, nec maiorem viginti octo Dominicarum numerum post Pentecosten fore vsque ad Aduentum, satis superque patet; quæ suppleantur cum Dominicis quæ supersunt post Epiphaniam, vt docuimus *Sect. 3. c. 5. de Dominicis pag. 25.* Ponuntur autem in Breuiario Dominicæ viginti quatuor cum proprijs Orationibus & Euangelijs, quæ fuerunt optimè per Dominicas distributa; Orationes quidem à sancto Gregorio, Euangelia verò à sancto Hieronymo: quorum auctoritas sufficiat pro ratione, cur potius hæc vel illa Oratio; cur hoc vel illud Euangelium legatur; & hac vel illa Dominica. Idem ferè, paucissimis mutatis, tum textus, tum ordo Euangeliorum hodie perseverat à sancto Hieronymo præscriptus, vt vidimus in eius Comite, seu Lectionario: in primis autem Dominicis post Pentecosten apud minus antiquos erat alius ordo, vel mutata sedes aliquando Dominicæ pro diuersarum Ecclesiarum vsu: quod videre est in *Ruper. 1010 lib. 12. de Diuinis Offic. in Gemma lib. 4. 1010,* & in *Durando lib. 6. 1010.* Orationes item, quæ mox sequuntur, Ambrosianæ sunt, & à sancto Gregorio aliter distributæ, nimirum, Dominicæ quintæ, nonæ, & vigesimæ primæ, reliquæ Romanæ.

R 3

2 Tem-

2 Tempus autem hoc totum à Pentecoste ad Aduentum, ex Amal. de Ord. Antiph. cap. 58. insinuat humilitatem illam; quam solet sustinere Ecclesia propter absentiam Christi sui Sponsi.

3 De ordine, quo legitur Scriptura sacra hoc tempore, & quam ob causam, scripsimus supra Sect. 5. cap. 12. num. 8. pag. 84.

4 Et quidem vsque ad Augustum legimus libros Regum, quorum secundum scripsit vel Nathan, vel Gad, vel Ieremias; tertium & quartum Ieremias, ex Gemma lib. 4. cap. 117. qui hausit ab Isid. lib. 1. de Diuin. Offic. cap. 12. & est opinio constantior.

5 Mense Augusto leguntur Sapientiales libri; inter quos Cantica canticorum infra Octauam B. Virginis Assumptæ, in eiusdem laudem: & quidem Proverbiorum, Ecclesiastæ, Cantici cant. est sine dubio Salomon auctor; Sapientiæ verò libri facit auctorem eundem Salomonem Isid. loco citato, Philonem S. Hieronymus. qui conciliantur à Bellarm. de Scripturis Ecclesiasticis, quòd sententiæ Salomonis sunt; earum collector Philo, qui Græcè scripsit, antiquior alio Philone, qui sub Caio Imperatore floruit. Ecclesiasticus quoque legitur per duas Hebdomadas, nisi dematur altera, ob breuitatem temporis, appropinquante Septembri: quem librum scripsit Iesus filius Sirach, nepos Iesu Sacerdotis, cuius meminit Zacharias, vt tradit Isid. de Diuin. Offic. loco citato.

6 Mense Septembri legitur primo Iob: cuius historia vel ab ipsomet, vel à Moysè, vel ab aliquo ex Prophetis scripta est, ex Isid. lib. 6. Originum c. 2. Bellarminus loco citato putat à Iob fuisse adnotatas res à se gestas lingua

Arabica, & à Moysè deinde ex ijs compositum fuisse librum, quem nunc habemus lingua Hebraica; tum quia Hebræi hoc idem asserunt esse opus Moysis; tum quia dicitur Moyses primus sacrarum Litterarum scriptor, qui fuit tamen longè posterior Iobo, & hac ratione in Canonem Scripturarum ab Hebræis admissus fuit hic liber. legitur autem per duas Hebdomadas Septembris.

7 Legitur præterea Tobias in tertia Hebdomada, cuius Historiæ auctor vel fuit Tobias senior, vel iunior, ait Bellarm. Incertum esse auctorem, scribit Isid. de Diu. Offic. loco citato. Sed parum de eo legitur, propter Ferialias Quatuor Temporum, de quibus in priore Tomo diximus; & in Officio earum Feriali nihil occurrit specialiter norandum.

8 Circa finem Septembris in Hebdomada quarta & quinta legitur Iudith cum Esther; libri verò Iudith fuit auctor incertus, ex Isid. loco cit. Bellarminus ex Iosephi historia lib. 1. contra Appionem, Sacerdoti Eliachim tribuit, qui & Ioachim. de quo cap. 4. & 15. Iudith. Achiozem vult esse auctorem Gemma lib. 4. cap. 117. Esther historia ab Eldra scripta fuit, ex Isid. lib. 6. Originum c. 2. sed Bellarmino magis placet, quod fuerit auctor Mardocheus. Lege Tornielum nostrum anno 3650. num. 3. & Gemmam loco cit.

9 Mense Octobri leguntur libri Machabæorum: quorum primus habet auctorem incertum, ex Isid. lib. 1. de Diu. Offic. c. 12. Probabile videtur Bellarmino, fuisse scriptum à Ioanne filio Simonis; sed Gemma loco cit. docet, Simonem scripsisse prima capita, posteriora Ioannem. Secundum verò librum

librum scripsit Philo Iudæus, ex Gemma loco citato, vel Iudæus agreftis, sed eruditus, vt ait Duran. *lib. 6. cap. 130.* vel certius, Iason Cirenæus, vt loco cit. docet Bellarminus.

10 Mense Nouembri legitur primò Ezechiel per duas Hebdomadas, nisi Aduentus præproperè occupet Nouembrem, cuius reuelationes, sicuti & Danielis, & 12 minorum Prophetarum Synagogæ sapientes viri collegere, ex *Isid. lib. 1. de Din. Off. cap. 12.* Auctores tamen ijdem dicendi sunt qui prophetauerunt. Maiores dicti sunt Prophetæ, Isaias, Ieremias, Ezechiel, Daniel, minores alij duodecim; tum ex August. 18. *Ciu. Dei cap. 29.* quia prolixiora Volumina illi scripsere, hi Sermones breues; tum ex Bellarm. quia minorum Prophetarum libri omnes vnico libro comprehendantur apud Hebræos; illi singulos edidere libros. Ordinem autem temporum, quo scripserunt, habes supra *Seç. 5. cap. 12. num. 7. pag. 84.*

11 In gratiam martyrij septem Machabæorum, si fortè desit Dominica quinta Octobris, iubemur legere de eo Fer. 5. præcedente dictam Dominicam; & eodè modo, si Dominica quinta & Feriæ sequentes fuerint impeditæ, quo minùs de Scriptura legi possit, leguntur in alijs sequentibus Ferijs post Feriam tertiam, ita vt saltem inchoentur, si minùs omnes de eorumdem martyrio possunt legi Lectiones. Nulla enim est obligatio legendi totam historiam de martyrio septem Machabæorum, vt ex Rubrica patet in *Breuiar. postea ante Fer. 5. Hebdom. 4. Octobris:* ex qua vel leguntur in Feria 5. 6. & Sabbato Domin. 4. vel ijs impeditis, omittuntur quæ legi non possunt: vel in sua propria Hebdoma-

da quinta leguntur in suis proprijs Ferijs, vel in sequentibus 4. vel 5. vel 6. vel Sabbato, iuxta ordinem historiarum; numquam verò vltra tres Lectiones in qualibet Feria, ne grauetur Clerus. & fuit hoc sancitum, me præsentè, in Recognitione Breuiarij sub Clemente VIII. Qui verò voluerit vno eodemque die eas omnes notem vnà simul legere, impeditis alijs diebus, legat arbitrato suo; sicuti quilibet etiam legere potest integrum totum textum trium Lectionum pro initio cuiusque Prophetarum, & Lectione vna: at in Calendarijs Ecclesiarum factis est imponere necessarium onus Lectionum, non autem arbitrariarum, quod & nos præstitimus in Ordine nostro diuini Officij perpetuo in Tabulis eiusdem. Habent autem SS. Machabæi Festum proprium 1. die Augusti, quod omissionem harum Lectionum supplere videtur.

12 Initia Lectionum minorum 12. Prophetarum legi debent, licet dixerimus apud Hebræos constituere vnum librum; quia plures nihilominùs sunt auctores, vt in Rubrica de *Lectionibus* dicitur *num. 7.* ita vt, inquit, aliquò modo ponatur initium Prophetæ vel in sequenti, vel in præcedenti Feria non impedita simili initio Scripturæ ponendo, vel plura simul initia vno die, vt diximus supra *Sectione 5. c. 12. num. 12. pag. 86.*

13 Quid si, verbi gratia, Festum S. Catharinæ sit Duplex primæ classis in sua Ecclesia, in quo legi idè debent Lectiones primi Nocturni de Comuni Virginum; neque dies amplius vacet ad legenda reliqua initia Prophetarum? sæpè accidit in longiori Aduentu; & tunc omitti possunt quæ locum non habent: nam Rubrica citata

citata num. 7. ait, quoad commodè fieri poterit; parumque refert, si in Ecclesia aliqua particulari non legatur de omnibus Prophetis aliquo anno.

14 Lectiones autem secundi Nocturni in prædictis Dominicis concordant cum Lectionibus primi Nocturni, ita, vt sint quasi earumdem Commentaria, excepta Domin. 3. Septembris, in qua sanctus Leo nos inuitat ad ieiunium septimi mensis, & Dom. 5. Nouembris, in qua sanctus Basilius timorem Domini docet; eò quòd ea Dominica vltima post Pente-

costen, in Euangelio de fine mundi & de iudicio vniuersali agitur.

15 Responsorialia denique Lectionibus respondent, vt nihil magis: sicuti etiam Antiphonæ ad *Magnificat* in primis Vesperis Dominicæ desumuntur è Scriptura legenda in primo Nocturno Dominicæ eiusdem; ad *Benedictus*, & *Magnificat*, in secundis Vesperis, ex Euangelio eiusdem Dominicæ lecto in Nocturno tertio, ita, vt ipsæmet Antiphonæ sint de veteri vel nouo Testamento. Atque hæc de Proprio de Tempore.

SECTIO SEPTIMA.

De Proprio Sanctorum.

SECTIONIS SEPTIMÆ CAPITA XIII.

1 De Vigiljs, Festis & Octauis Sanctorum.	7 De Festis Sanctorum mense Maio.
2 De Festis Sanctorum mense Decembri.	8 De Festis Sanctorum mense Iunio.
3 De Festis Sanctorum mense Ianuario.	9 De Festis Sanctorum mense Iulio.
4 De Festis Sanctorum mense Februuario.	10 De Festis Sanctorum mense Augusto.
5 De Festis Sanctorum mense Martio.	11 De Festis Sanctorum mense Septembri.
6 De Festis Sanctorum mense Aprili.	12 De Festis Sanctorum mense Octobri.
	13 De Festis Sanctorum mense Nouembri.

De Vigiljs, Festis & Octauis Sanctorum.

CAPVT I.

1 **D**E his vide in primo Tomo, & in Præfatione ad Octauarium Romanum.

2 Historias singulorum Sanctorum, de quibus in Breuiario fit Officium,

non est huius loci recensere; aliorum est prouincia, non nostra.

3 Quare hoc loco tantum est dicendum: Primò, quandonam cuique Sancto, de quo fit Officium, fuit assignata sedes in Calendario Romano; seu, quod idem est, in Breuiario. Sedem autem intellige eum diem quo quisque descriptus est in Calendario Roma-